

An aerial photograph of a lush green landscape. A river flows along the left side of the frame. The land is divided into a grid of rectangular fields by dark, tree-lined hedgerows. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Onderzoek in de Maasheggen

Natuur, cultuur en kennis in samenhang

Leren en inspireren

An aerial photograph of a lush green landscape. A river flows through the scene, winding between fields and trees. The fields are divided into various shapes by hedges and ditches. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Maasheggen als leerlandschap

- ▶ Ontwikkeling specifieke gebiedskennis
- ▶ Verbinding van perspectieven
- ▶ Zaadjes planten voor later
- ▶ Grote diversiteit aan onderzoeken

Even “Googlen”

154 hits. Er is dus een mooie basis!

Google Scholar

maasheggen

INLOGGEN

Artikelen

Ongeveer 154 resultaten (0,06 sec)

Mijn profiel Mijn bibliotheek

Elke periode

Sinds 2026

Sinds 2025

Sinds 2022

Aangepast bereik...

Sorteren op relevantie

Sorteren op datum

Elke taal

Zoeken in pagina's in het Nederlands

Elk type

Reviewartikelen

☐ inclusief patenten

☒ inclusief citaten

☐ Melding maken

[PDF] De Maasheggen botanisch bekeken [PDF] natuurtijdschriften.nl

G Londo - De Levende Natuur, 1968 - natuurtijdschriften.nl

Wie in april tijdens de bloei van de Sleedoorns of in mei-begin juni tijdens de bloei van de meidoorns vanaf Gennep de Maas oversteekt naar Oeffelt, ziet aan de Brabantse kant vanaf ...

☆ Opslaan Citeren Geciteerd door 3 Verwante artikelen Alle 4 versies

Het succes van de Maasheggen

MNC Aarts - 2021 - repository.ubn.ru.nl

... € 3,8 miljoen te investeren om ook de Limburgse Maasheggen de UNESCO-allure te geven die het ... Gebruikers van grond waarop Maasheggen staan, kunnen binnenkort een g...

☆ Opslaan Citeren Verwante artikelen

[PDF] De maasheggen te Vierlingsbeek [PDF] natuurtijdschriften.nl

P Zonderwijk - De Levende Natuur, 1955 - natuurtijdschriften.nl

In het mooie en sterk stimulerende artikel, „Onze rivieroeveren „schatkamers voor de floristiek”(DLN 55, 1952, p. 106) beschrijven Kern en Reichgelt de Bostulp, Tulipa sylvestris, als een ...

☆ Opslaan Citeren Geciteerd door 2 Verwante artikelen

[PDF] Wordt de onvervangbare waarde nog op tijd ingezien De Maasheggen en haar vogels [PDF] natuurtijdschriften.nl

D Visser - Het Vogeljaar, 1979 - natuurtijdschriften.nl

Waar de Maas de grens vormt tussen Noord-Brabant en Limburg ligt het Maasheggengebied,

En lange historie

NOVEMBER 1968

JAARGANG 71, AFL. 11

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS jr EN JAC. P. THIJSSE

De Maasheggen botanisch bekeken

G. LONDO.¹⁾

(RIVON)

Wie in april tijdens de bloei van de Sleetdoorns of in mei - begin juni tijdens de bloei van de meidoorns vanaf Gennep de Maas oversteekt naar Oeffelt, ziet aan de Brabantse kant vanaf de hoge brug neer op een boeiend landschap dat dan door de witte bloemenpracht op zijn mooist is en allerminst onderdoet voor de bloeiende boomgaarden elders in het land. De meestal kleine en smalle graslandpercelen in de uiterwaarden zijn hier door talloze heggen van elkaar gescheiden. Ook elders in ons land treffen we langs de grote rivieren wel heggen in de uiterwaarden aan, maar nergens staan ze zo dicht op elkaar en spelen ze zo'n dominerende rol in het landschap als hier. Dit zo-

genaamde Maasheggenlandschap is vooral mooi ontwikkeld aan de Brabantse zijde van de Maas en de fraaiste gedeelten vindt men wel in de uiterwaarden tussen de dorpen Oeffelt en Beugen (de Oeffeltse en Middelsteegse Weiden) en in de uiterwaarden tussen Sambeek en Vierlingsbeek (de Zurepas- en Zoetepasweiden). Ook elders in deze contreien komen nog fraaie stukken voor,

¹⁾ De in dit artikel vermelde resultaten zijn verkregen tijdens een werkbezoek van het RIVON aan het Maasheggenlandschap, waaraan behalve de auteur deelnamen Prof. Dr. V. Westhoff, Chr. G. van Leeuwen, Th. Reijnders en Mevr. A. C. Groneman-Van der Hoeven.

Bodemonderzoek

Foto: Visit LvC

Insecten vangen

Onderzoeksthema's

An aerial photograph of a Dutch landscape, showing a winding river, green fields, and a small town in the distance. The image is used as a background for the slide.

Biodiversiteit

Landbouw

**Bodem en
water**

Beheer

Participatie

Wat wordt er onderzocht?

- ▶ Monitoring van broedvogels
- ▶ Monitoring van amfibieën
- ▶ Keverinventarisatie
- ▶ Hydrologische effecten van nevengeulen
- ▶ Economische waarde gebied
- ▶ Landschapselementen
- ▶ Klimaatbestendige vormen van landbouw
- ▶ Etc. etc. etc.

Onderzoek in samenhang

Gebiedspartners

- VNC/Collectief Deltaplan
- Staatsbosbeheer
- Waterschap Aa en Maas
- Brabants Landschap
- Gemeente LvC

Onderwijs

- Yuverta
- HAS, Van Hall Larenstein
- Diverse universiteiten

Belangenorganisaties

- Soortenorganisaties (Ravon, SOVON, Floron, SoortenNL)
- IVN, KNNV, SlaBox

Publicatie onderzoeken

▶ www.maasheggenunesco.com

'Wij zijn trots op...'

Nieuws

Boek een rondleiding

Start hier!

UNESCO
Man &
Biosphere

HAS
green
academy

Radboud Universiteit Nijmegen

University of Amsterdam

De Maasheggen is een 'levend laboratorium'. Zowel studenten als onderzoekers van wetenschappelijke instituten en hogescholen doen regelmatig onderzoek in het gebied. Hun inzichten worden, onder meer via deze website, gedeeld en gebruikt bij het duurzaam ontwikkelen van het gebied.

Daarnaast vindt in het gebied ook regelmatig relevant

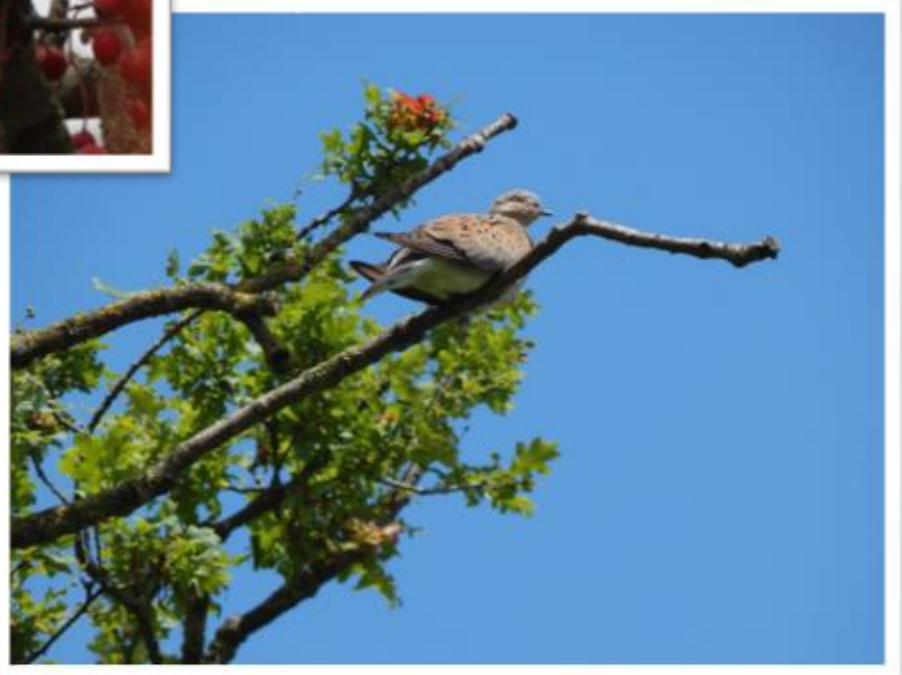

Voorbeeld 1 biodiversiteit: kleine structuren, grote waarde

- Habitat voor vogels, insecten, zoogdieren en planten
- Ecologische verbindingen in het landschap
- Belangrijke rol voor bestuivers en natuurlijke plaagbestrijding

Janneke de Groot

Broedvogelmonitoring

- ▶ Onderzoek begint met monitoring
- ▶ Roept vragen op over beheer
  - ▶ Wat moet je doen?
  - ▶ Voor wie of wat?
  - ▶ Wanneer doe je het goed?

Broedvogels in de Maasheggen:
een ecologische analyse van een
cultuurlandschap

Paul van Els (Sovon), Lars van Peij (VNC)

An aerial photograph of a lush green landscape. A river flows through the scene, bordered by green fields and trees. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Van aannames naar onderbouwde kennis

- Effect van beheer op biodiversiteit
- Veranderingen door klimaat en landgebruik
- Inzicht nodig voor toekomstbestendig beheer

Aanpassen beheer

- ▶ Verwijderen vissen
- ▶ Droogval?
- ▶ Baggeren slibodem
- ▶ Verwijderen vegetatie (watercrassula)
- ▶ Verbindingen van poel

Wat levert het op? Van kennis naar actie

- Onderbouwde beheeradviezen
- Educatie en bewustwording
- Samenwerking tussen TBO's, boeren, onderwijs en overheid
- En altijd een goede discussie

Foto beheerdersoverleg?

An aerial photograph of a lush green landscape. A river flows along the left side of the frame. The land is divided into numerous rectangular fields by dark, tree-lined hedgerows. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Voorbeeld 2: Genetische rijkdom van de Maasheggen

- Brongebied van lokale genetica
- Belangrijk voor veerkracht
- Waardevolle genenbank

Zaden oogsten van bomen en struiken van topkwaliteit

De Maasheggen in de noordoostelijke punt van Noord-Brabant vormen een van de oudste cultuurlandschappen van Nederland. Staatsbosbeheer verzamelt er zaden, om te kunnen beschikken over oorspronkelijk inheems kweekmateriaal. Nog maar vijf procent van de wilde bomen en struiken in het land wordt daartoe gerekend. De terreinbeheerder wil dat areaal uitbreiden om de biodiversiteit te versterken.

Auteur: Theo Haerkins

De Maasheggen, op de grens van Noord-Brabant en het noorden van Limburg, zijn zo bijzonder, dat Unesco ze vorig jaar de status van Mens- en biosfeergebied heeft toegekend. Het gebied tussen Grave en Vierlingsbeek is het enige in Nederland met die status. Het landschap is door de eeuwen heen gevormd door de mens die leerde leven met de natuur. Tussen de heggen en hagen in de uiterwaarden bij Oeffelt graast een groepje vleeskoelen. Drie trekpaarden, voorzien van kloeke staarten, staan te soezen in het zonnetje. 'Het waren arme boertjes hier, die de heggen gebruikten als afrastering', legt boswachter Janneke de Groot van Staatsbosbeheer uit. 'De heggen hielden niet alleen het vee tegen. In de winter overstroomden de uiterwaarden en temperden de heggen de stroming, zodat het slib dat het water had meegevoerd er kon bezinken. Dat maakte de grond vruchtbaar. De halve wereld gebruikte vroeger heggen om weilanden af te rasteren. Je vindt ze overal. Als je heg niet goed was en je vee brak uit, stond je als boer voor schut.'

De doomige heggen boden het vee ook beschutting tegen de koude wind en leverden hakhout om de kachel mee te stoken en

gereedschap van te maken. 'De boeren zetten de struiken zo terug dat die er niet onder te lijden hadden en het daaropvolgende jaar gewoon weer konden uitbotten', vult ecoloog René van Loon van het gelijknamige ecologisch adviesbureau aan. 'Ze mochten niet te breed worden, want dat zou ten koste gaan van de grasopbrengst. Het blad van de essen en haagbeuken werd zelfs aan het vee gevoerd. De eikels waren voor de varkens. Alle kleine beetjes hielpen de boeren in dit gebied om overleef te blijven. De heggen leverden zelfs fruit in de vorm van rozenbottels en bessen. Van vlieren lindebloesem werd thee gezet en uit mei- en sleedoornbessen likeur gestookt.' Het is een wonder dat er nog zo'n groot aaneengesloten gebied met Maasheggen bestaat. De percelen die ze omsluiten, zijn naar de huidige maatstaven piekdein en hebben in de loop van de eeuwen grillige vormen gekregen. De moderne gemechaniseerde landbouw is duidelijk aan deze rivieroever voorbijgegaan. Staatsbosbeheer koestert de heggen, waarvan de bloesem in het voorjaar massa's insecten trekt, waar weer vogels op afkomen. De Groot: 'Onder de heggen bloeien aronskelken en bos-tulpen, bloemen die je bijna nergens anders vindt. Gaaff'

Oogst wilde zaden

Foto: Theo Haerkens

An aerial photograph of a lush green landscape. A river flows along the left side, with several small ponds or wetlands branching off. The land is divided into a grid of rectangular fields by narrow, tree-lined paths or hedges. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Wanneer doe je het goed?

- Soorten maaibeheer
- Knip en scheerhaag of struweelhaag?
- Aanplant autochtoon/wild materiaal?

Voorbeeld 3: Leesbaar landschap

- Heggen als archief van gebruik en beheer
- Relatie met boerderijen, akkers en veehouderij
- Verhalen van mensen en landschap

Verhalen over ons

An aerial photograph of a lush green landscape. In the foreground, there are several rectangular green fields separated by dark, tree-lined boundaries. A river flows along the left side of the frame. In the background, a small town or village is visible, surrounded by more greenery and some buildings. The sky is clear and blue. A solid red rectangle is positioned in the top right corner of the image.

Samen weten we meer

- Betrokkenheid van bewoners en vrijwilligers
- Vergroting draagvlak en bewustwording
- Langlopende onderzoeken om écht iets te kunnen zeggen
- Anticiperen op de toekomst

Actieve vrijwilliger én kennisdragers

Voor jong en oud

Foto: Rob Christiaans

An aerial photograph of the Maasheggen landscape, showing a patchwork of green fields separated by dark, linear hedgerows. A river or stream flows along the left side of the image. In the background, a small town or village is visible under a clear sky. A solid red vertical rectangle is positioned in the top right corner of the frame.

De Maasheggen als leer- en leeflandschap

- Doorlopende monitoring
- Structurele rol voor onderwijs en studenten
- **Oproep: doe mee, denk mee, beheer mee!**

Doe mee!

- ▶ Iedereen kan bijdragen
- ▶ Waarnemingen doorgeven
- ▶ Leren van de natuur
- ▶ Inspirerende ervaringen
- ▶ Aansluitend bij eigen interesse

Onderstaande organisaties werken samen aan de Nationale Databank Flora en Fauna

Stichting ANEMOON

RAVON

